

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Opusculum tripertitum de preceptis decalogi

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

Opusculū Tripertitum

sunt hec. De deo nō cogitare. ipm nō timere vel nō amare. grās sibi de beneficijs nō agere. opa que fiūt. ad ipm nō referre. de peccatjs sicut deberet nō dolere. ad grā recipiendā nō se preparare. gratia accepta nō vti nec eam cōseruare. ad inspirationē diuinā nō se cōuertere. voluntatem suam. voluntati diuine nō conformare. ad orōes dicendas nō attendere. orōnes debitas omittere. ea ad que q̄s vel voto vel precepto vel officio tenet negligere. cōiōnem et cōfessionē semel in anno nō expectere. parētes nō honorare. seipsum nō cognoscere et reprehēdere. cōscientiā suā negligere. ecclias et predicatōes fugere. tentatōibz nō resistere. penitētijs iniūctas negligēt facere. ea q̄ statim faciēda sunt differre. bonis primi nō cōgaudere. et malis eius nō cōdolere. iniurias nō remittere. fidē. primo nō seruare. et bñficijs ei⁹ nō correspondere. delinq̄ntes nō corripere. litē nō sedare. ignorātes nō instruere. afflictos nō consolari. ammonitiōibz nō acquiescere. Pauca et forsan nulla alia reperiri posse credūtur peccata. que nō sub predictis effectualiter comprehendātur et includātur. vel ad ea reducibilia sint.

Quando peccata predicta mortalia sint vel venialia.

Quando autē peccata predicta mortalia vel solū venialia existant. facile est et supius tractatis cognoscere examinādo scilicet sit apud se. sit apud aliū. modos ea faciēdi et cōmittēdi. intētiōesq̄ seu finē propter que sunt. ac remorsum cōsciētię. q̄ de ipsis habet. cum alijs circūstātijs circa ea occurrētibz. de quibz late supius actū est. Et hec quo ad secundā et vltimā ipsius peccati in genere seu tanq̄ generis diuisionem dicta sufficiant.

Quare multa in hoc cōpendio precipue in octauo tractatu late et plane dicta sunt et exposita.

Quia nonnulla in hoc libello et precipue in octauo et vltimo tractatu in materia scilicet peccatorū tractata breui⁹ et cōpēdiosis dici. sicut frequēt in supioribz tactū est. libell⁹ iste nō sciētificis. librosq̄ facile procurare valētibz cōpositus est. sed

mediocribz et cōioribz. ac eis q̄bus non facile librorū copia suppetit. Quibz expediret et forsan necesse fuit ea que hic dicta sunt. et maxime circa difficiles materias. per reiteratōes et latas repetitiōes. nec non materialia q̄dam exēpla q̄si palpādo et per quādā manu ductiōnē dare intelligi. Alio q̄n nō facile forsan fuisset pluribus cōprehendere. Sicq̄ predicta apud eos nullū fructū nullūq̄ p̄fectū afferre potuissent.

Remissio ad doctores

Qui tñ ap̄liora videre voluerit. vel clarius de premissis materijs informari. habeat frequēt allegatos doctores beatorum Thomā et alios in supioribus notatos. Et precipue in eorū libris et tractatibus supius etiam designatis.

Explicit cōpendiū theologie.

Epistola domini

Johānis de Berson ad quendam ep̄m sup opusculo tripertito plebibus publicando

Euerende in xpo p̄f. ac dñe meruēde. q̄rif dñs p̄p̄betā vsq̄. Propterea inq̄r dicitur. q̄ est p̄p̄s me⁹ in captiuitate. q̄ nō habuerunt sciām. et nobiles ei⁹ interierūt fame et mltitudo ei⁹ siti et aruit. Hec sciā nō alia accipiēda est quā cognitio legis dei et suoz mādatorū. ad salutē p̄sequēdā necāria. siue p̄ficiens. de q̄ itidē sciā vey est illō aplicū. ignorās ignorabit. nā cū q̄libet alia ignorātia p̄stare sal⁹. Et q̄m multi sunt et simplici bz. q̄bz nō predicat verbū. aut non talit̄ p̄dicat q̄ ad p̄fatā sciām deueniāt. agēte b̄ vel ignorātia vel negligētia p̄dicatū. cōmodū fore existiaui si velut in tabula q̄dā tenorē n̄fē legis et suoz p̄ceptorū remēoratiōnē sentētiōso p̄pēdio depingerē. aut velut i breui speculo cernētibz obijcerē. q̄m ipsi hērent curati min⁹ istructi aliq̄d solū dū. et aptū q̄d i toto vel p̄ p̄tes diebz dñicis et festiuis legere possent suis plebibus ut sciret et intelligerēt ad q̄d et p̄pter q̄d et a q̄ fa te sunt. q̄d insup credere. q̄d ageret q̄d obmittere diuina lege tenet. que ad modū a pctō resurgere. Et forsan sile op̄ atētatū est iā a p̄ioribz. et salubriori breuitate cō

positi. Quod si ita est certe non inuideo. **L**atini
 modo reuerēde p̄r dignet̄ ai maduertere v̄ia
 pastoralis sollicitudo. siue isto modo siue alio
 fiat. q̄ singul̄ dieb̄ dñicis et festiuis diuine
 leḡ tenor. p̄ vestra diocesim v̄bilibz pub
 licet. ne p̄ ignorantia ei⁹ plebs v̄ia peat et
 ducat in captiuitate pcti. Ne p̄terea a spe
 culatore q̄ non denūciauerit interitū vel
 gladiū/sanguis rētra. s̄z libere denūcia
 tione tali et rebelles soli in suo sanguine de
 peant. **H**ic it̄ mea deuotō opusculū
 p̄feratū. qd̄ si dignū ad hoc putet̄/poterit
 vestra liberal̄ caritas cū paucis scriptorū
 labore et leuibz exp̄sis bñ exp̄sit̄ facere
 illō multiplicari et correctū ad singulos cu
 ratorū vestrorū destinari cū edicto de pub
 licando vt tractū est in absentia sermonū et
 quantū gr̄a dei eos adiuuerit exponēdo
Deniqz si qd̄ addēdū aut rescindēdū
 aut corrigēdū eē dictauerit v̄ra prudens
 dñatio iure suo id facere fas hēbit. Scio
 tñ q̄ p̄ multa a me et multis alijs p̄torū
 b̄ exaiatōz nihil dephēdi qd̄ videat̄ pos
 se a beniuolo interprete salua fidei et morū
 puritate suscipi. **E**t ad h̄c lōge āpliora
 potuerāt sed breuitas moderne amica de
 sidie sectata est. **B**ñ valete sc̄ptū parisi?

Opusculum triper

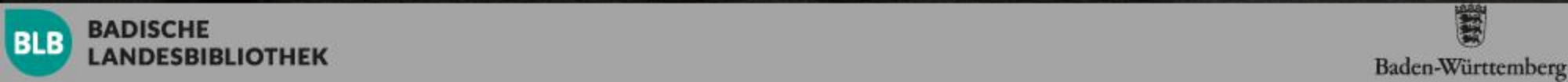
titum eiusdē de preceptis decalogi. De cō
 fessione et de arte moriendi.

Christianitati / su⁹ q̄liscū
 qz zelator. p̄p̄z ad virtutē
 et res vicijz depulsi in cremē
 tū. **S**alubre duxi seqns
 opusculū tripartitū de p̄c
 ptis. de p̄fessione. de sciētia
 mortis/breuitate q̄ potū tradere. q̄tuor p̄
 fertim christianorū generibz p̄futa. Pri
 mo sacerdotibus et curatis illiteratis atqz
 simplicibz q̄ p̄fessioes audire dñt. Sc̄do
 indoctis q̄b̄uicūqz p̄sonis secularibz aut
 religios̄ / q̄ ecclesie solitis f̄monibz aut p̄
 dicatōibz p̄ diuino p̄cepto noticia/in
 teresse nō p̄nt. Tertio p̄uicis et iuuenibz
 q̄ a rudimētis infantie circa fidei n̄e ge
 neralē tenorē et p̄ncipalia p̄icta primic⁹
 dñt erudiri. Quarto p̄sonis domos dei v̄l
 hospitalia loca frequētātibz et infirmorū so
 licitudinē gerētibz. **Q**uo circa ad h̄ do
 ctrine publicatōz q̄druplex p̄sonaz stat⁹

bz vigilare. p̄rio p̄lati q̄s inferiorū curato
 rū regimē de p̄inā p̄cernit / q̄bz insup cu
 ratorū ignorātia crassa diuine leḡz insuffi
 cies eruditio simplicis populi ip̄utabit in
 pctm̄. Sc̄do p̄ntes p̄ filijs apud scolarū
 rectores instare deberēt. Tertio domoz
 dei et looz hospitalium gubernatores et
 magistri. In q̄rto generalit̄. q̄ in v̄bis aut
 factis et alijs signis / alios ad peccādū in
 duxerūt. q̄z ex officio alios docere debue
 rāt / et id agere negligūt. **N**i nāqz sumptibz
 suis et diligētis p̄ hui⁹ aut similis doctri
 ne publicatōz dñt alioz correctōz p̄cura
 re. hoc enī agere / penitētia q̄dā. hoc ē sa
 tisfactō. hoc op⁹ misericordie / deo accepti
 us q̄ elemosina corporalis. **A**gāt igit̄ p̄e
 noiati q̄ doctria h̄ libri inscribat̄ tabellā
 affigat̄ tota vel per p̄tes. in locis cōibz. vt
 pote in parochialibz ecclesijs. in scholis
 in hospitalibz. in locis religios̄. **D**e
 niqz expediens videret̄ vt sup hoc fieret a
 p̄ncipalibz edictū / aut q̄ ab ecclesie p̄la
 tis indulgētie p̄ferretur. Auctor vero se ip
 sum exonerat apd̄ te xp̄ianitatē sanctiss̄i
 mā. agat̄ qlibet qui in terz de te gloriat̄ qd̄
 bonū esse cognouerit. **G**loria sit altiss̄i
 mo deo. in cui⁹ noie / p̄ns aggredior op⁹.
 ad salutē fidelū aiaz ordinatū / ad erudi
 tionē precipue rudis et idiote populiz eo
 rū quibz consuetis ecclesie f̄monibz et p̄di
 cationibz min⁹ intesse aut informari p̄ce
 dit. In quo veluti tabella q̄dā et cōpendio
 breui / tenorē fidei xp̄iane / lucide poterūt
 inspicere et dīna p̄cepta. phibitōnesqz vt
 et his qd̄ agere qd̄ ve fugere debeāt / pos
 sint distinctius agnoscere. **C**ōtinēt autē
 p̄ns tractatulus capitula. xvij. q̄rū qd̄li
 bet in duas vel tres vel q̄tuor p̄tulas cō
 uenienter subdiuidi posset.

Primum capitulum

affirmat mundū a deo fuisse creatū. **E**t q̄
 ipse deus vnus sit et trinus. **E**t etiā aut
 ad quem finē / homo creat⁹ sit.
Immisissime credendū est et nul
 latenus dubitādum / q̄ solum
 vnus est deus / omnipotēs. omnia sciens /
 et oēm p̄fectōem h̄ns / in tribus p̄sonis di
 stinctis / que sunt pater et filius et sp̄s san
 ctus. **Q**ui mūdū creauit / et creatū regit et
 gubnat sola sua liberrima voluntate et dig
 nāissima bonitate. **S**p̄iali autē p̄uidētia
 h̄mānā gubernat et dirigit creaturā / dans

Opusculū Tripertitū

viris et mulieribus aīas immortales creans eas temporaliter tūc cū eas corpib⁹ infundit et ad imaginē et similitudinē suam formans eas. vt creatus hō/ suū cōditōrē deum cognoscat diligat/ veneret et ei⁹ pceptis in hac mortali vita obediēs/ p opera bona et meritoria/ vitā tandē immortalē beatitudinis plenā/ in aīa et corpore ppetuo psequat. et ita sit bonis angelis sociatus et in loco malorū angelorū siue demonum substitutus Qui demones ppter peccatū in hac inferiorē parte terre corruerūt/ dānationis sententiā sustinētes Cum q̄b⁹ etiam iustissime dānabunt hoīes iniqui/ diuinis pceptis inobediētes/ et more bestiali quasi nō haberent animā rationalē/ suis voluptatibus seruientes

Secundū capitulū

lum ostendit humanū genus propter primorū pentum trāsgressiōē et peccatū/ multiplicem incurrisse miseriā

If dei veritate credendū est/ primos pentes nostros/ adam et euam/ qui ad tā nobilē finē cōsequēde beatitudinis creati fuerāt/ clausisse paradisi ianuā et beatitudinis introitū/ toti sue posteritati generis hūani Quā per peccatū inobediētiē/ donū iusticie originālis quadā hereditaria possessiōe pzo se et suis posteris acceptū a deo/ ipsi pditores pdidērūt Quo dono gratuito originālis iusticie cōseruato/ nos omnes a culpa immūes fuisset/ et ab omni miseriā famis et sitis aut infirmitatis absoluti et ab alia qualibet penalitate liberi/ adeo q̄ omnis alia corpālis creatura nobis pacifice subiecta fuisset/ et tandē absq̄ mortis pena/ in paradysum fuisset trāslati Hoc autē dono p peccatū primorū pentū vt pmissum est perditū/ nos moriēdi necessitatē et vniuersam quā patimur penā atq̄ miseriā incurrim⁹/ quia nascimur in peccatō origināli/ scz in predictē originālis iusticie carēntia cōtra q̄d peccatū/ tanq̄ remediū efficax a ppo institutū est baptisimi sacm

Tertium capitulū

declarat q̄liter a deo redempti fuerim⁹ q̄s etiā sit general tenor xpiane fidei et credēdorū a singulis

Omnipotēs dñs ac piissimus pater/ no lens humanū genus etc et

tantis subiectū miseris in eternū p̄ire et a regno paradisi in ppetuū exulare/ pcurrēte iusticia simul et misericordia/ his remediū decreuit adhibere Voluit siquidē idem piissim⁹ pater vni genitū filiū suū absq̄ corruptiōe carnē sumere et hoīem fieri intra intemeratē virginis Marie imaculatū vterū Tantaq̄z tam mirabilis vniō facta est duarū naturarū diuine et humane in vna psona filij dei/ vt vere deus homo diceret et homo deus Ipse est ih̄s x̄ps saluator noster piter et redēptor Qui antea quidē a patriarchis et pphetis denūciat⁹ nouissime in fine tpm/ in hac vltima mūdi etate/ cōceptus et natus/ a pastorib⁹ est cognitus/ a tribus regibus oriētis adoratus/ a simcone sene et alijs q̄ pluribus predicatus/ et a beato Johanne baptista digito demonstratus Idē de⁹ et dñs noster Ih̄s x̄ps/ circiter annoz triū spacio/ legē diuinā xpianāq̄ religionē predicauit et docuit/ eam innumerabilib⁹ miraculis confirmando/ quā et in scripturis quorū euāgelioz nobis p suos ministros exhibita obseruandā reliquit Ordinauit insup p̄rem sacramta ecclīastica/ q̄ sunt baptisimus/ cōfirmatio/ ordo/ eucharistia/ penitentia/ matrimoniū/ vinctio extrema Ipse postremo vt nos redimeret et saluaret/ sub pontio pilato/ supplicio crucis/ acerbissimā sustinuit passiōē et mortē. sepult⁹ de inde/ et tertia die resurgēs/ spacio diez et discipulis suis veritatē sue resurrexōnis declarās/ frequēter apparuit/ et tādē videntib⁹ ap̄stolis celos ascēdēs/ seder ad patris dexterā in excelsis. v̄turus est postremo idem dei filius Ihesus christ⁹ in fine mundi p ignem finiendi et in melius immutandi. iudei generalis hominū cūctorū in anima et corpore resuscitandorum/ redditurus singulis p̄mia meritorū/ bonis siquidē celeste regnum penitis beatitudinis/ peccatorib⁹ v̄ro penale supplicii ignis eterni

Hic est generalis tenor orthodoxe fidei xpiane/ quā firmiter credere tenet catholicus q̄libet natione vtens absq̄ curiositate/ pure atq̄ sinceritē sine falsitate/ et certitudinalitē reiecta dubietate/ et nolēs plus s̄ape q̄ oportet/ s̄z occurrētib⁹ difficultatū dubijs/ hūilitē se summittat credulitas simpliciū/ intemerate fidei sc̄te matris ecclīe/ sapiētū platoz et doctoꝝ ac oim sc̄torū et sanctoꝝ

qui in testimoniū huius inuolante fidei
vsq; ad mortē dimicauerūt. **C**ōtra hāc
fidem illibatā/grauiſſime peccāt heretici
ſciſmatici. idolatre. ſortilegi. incātoroz.
z magici. ceteriq; artibus a lege diuina p
hibitis vtētes. aut demonū inuocatores.
z generaliter q; articulos fidei noſtre/ tota
liter aut in parte/ palā vel occulte deridēt
Illi p̄terea q; nō credūt deū om̄ia iuſtiſſi
me regere ſua liberrimā voluntate. ſed poti
us aſſerentes om̄ia nature vel fortune vel
fato ſubijci. **P**reterea maloz quē ad mo
dum bonoz finalem ſaluatōem affirmā
tes. **I**lli deniq; qui noſtroz actū impu
tabilitatē ad meritū vel demeritū negant
qui dei p̄deſtinatōem vel reprobatōez di
cunt opez noſtroz tollere libertatē. **H**o
rum ſimiles cōtra fidem orthodoxā ſunt
errores innamēti. procedentes ex intelle
ctu ſup̄ba humiliare ſe deo recusante. aut
ex falſa phia vel potius melācolia fanta
ſtica. aut demū ex voluptuoſā carnalitate
rōis iudiciū z affectū pietatē ſubuertente.

Quartum capitulum

lum manifeſtat qd deus nobis obſeruan
dū precepit enumerās. x. p̄cepta decalogi

Igitur (vt in ſuperioribus ha
bitū eſt) deus optimus atq; iu
ſtiſſimus nos homines vltra ſu
praſiſſionales creaturas adeo
excellēter cōdiderit a d̄ imaginē ſuā. ſc̄z
dans memoriā intellectū atq; voluntatē
vt cognoſcam⁹ eū ſeruiamus z amemus.
Miſericordiffime p̄terea redemerit. paſ
ſionē p nobis talem perferendo q̄lem nec
ipſi p delictis noſtris ſufferre vellem⁹. p
fecto iuſtiſſimū eſt vt ipſi deo fidelit̄ ſua
mus. ſanq; ſubiecti ſupremo dño. ſicut ſi
lij naturales patri legitimo. et velut ſerui
ex dominio peccati. carcere. morte q; redē
pti/ ſaluatozi liberaliſſimo **A**tento q no
bis eius p̄cepta ſeruiantib/ gloria in exco
gitabilis ab eodē promittit. trāſgreſſoz
bus vero/ inestimabilia tormēta reſeruā
Cognoſcens nihilomin⁹ ipſe p̄iſſim⁹ pa
ter noſtrā fragilitatē z exiguā potentiā ne
qua q; requirit a nobis omne ſeruitiū qd
ſm iuſticie rigo ē exigere poſſet. dedit qn
potius certū numerū p̄ceptoz/ quoz ob
ſeruatio ſibi ſufficiēs eſſet. que etiā legis
decalogo cōtinent **Q**uapropter/ ad hec p
cepta ſcienda z intelligēda tenet quilibet

p ſe vel aliū diligentia aponere pro con
ſeruatiōe vite ſpiritalis/ quātū pro vite
corpalis ſuſtentatiōe poneret. z eo maio
rem quo imortalis anima/ eſt corpe p̄ſtā
tior. ſine quoz noticia/ nullus poteſt cō
ueniēter peccata vitare aut ab eis reſurge
re. z quoz ignorātia ex deſidia pueniens
nō excuſat ſed accuſat z condēnat. **S**ūt
autē hec decem p̄cepta his metris com
prehenſa. **U**nū crede deū. nec iures vane
p ipſum. **S**abbata ſanctifices z venera
re patres **N**on ſis occiſor fur. mech⁹. teſt
iniqu⁹ **C**iciniq; thozū rez q; caueto ſuas

Quintū capitulū

Eſt de explanatiōe primi p̄cepti
Primū p̄ceptū eſt. Diliges
dñm deū tuū ex toto corde tuo
ex tota mente tua. z ex tota vtu
te tua. **H**oc eſt non voles ſciēter rem quā
cumq; amare plus q; deū. propter qd dei
amorē perdas **H**oc autē p̄ceptū cōue
niēter ab hoīe ſeruātr nō aliter/ ſi legē dei
z alia p̄cepta/ opib/ impleat. **Q**uiſq; enī
mortalit̄ peccat p̄ceptū hoc infringit. qz
voluntatē ſuā/ diuine voluntati oppoſitū p
cipiēti/ anteponit **S**peciali autē p̄tra
hoc p̄ceptū agūt hoīes ingrati p̄tra diuī
na iudicia z ordinatōes aut regimē erga
ſe vel alias creaturas murmurātes. q̄i nō
eſſet de dño iuſt⁹ bon⁹ atq; miſericors z
totus amabilis atq; deſiderabilis **I**lli
itē q; in ſoneā deſp̄atiōis ſeipſos p̄cipitāt
p impatiētiā **I**lli p̄terea q; vrgēte infir
mitate aut neceſſitate aliq; ſortilegos z ſu
lunt z diuinatores. vtētes pomis inſcri
ptis. aut breuib/ cartulis ſine cedul/ collo
ſuſpē. aut caractrib/ z alijs q̄buſlib/ va
nis credulitatib/. q̄i de ipſe nō eēt vsq; q̄q;
bon⁹ potēz z ſapiēs ad eis ſuccurrēdū qn
tū ſit eoz neceſſitatib/ expediēs **F**aciat igit
hō in neceſſitate p̄ſtitut⁹ qn tū p̄t. pcurās re
mediū naturali iduſtria. nō tēptādo deū
qd graue pctū ē. aut noua miracula expe
ctādo deſiderādoq; **R**eliquū p̄o qd natu
re vires excedat/ deo plena fide p̄mittat. z
indubitāt deus q; noſcit oīa. q; optim⁹
eſt. illō qd optimū eſt p̄modiſſimūq; ſue
rit hoī z ſerēt. ſepe eadē iſſimitas paup
tas aut alia quis tribulatio/ eſt homib/
vtilioz q; nimia p̄ſpitas q; faciliter aburi
mur. **S**cit nāq; p̄ qd filio p̄ſit. maḡ qd
diſcipulo cōueniat. z medicus patiēti de

Imedimē

Opusculū Tripertitū

remedio cōpetenti non it melius puidere
Peccant insup cōtra preceptū hoc illi
qui mundano quodā timore irrisorū aut
oblocutorū verba formidātes/ diuinis p
ceptis obedire verētur. Quapropter etiā
grauissime peccāt hmoi irrisores. psonas
diuino seruitio deditas in statu religiōis
virginitatis aut viduitatis. cōstitutas aut
studio theologie deputatas/ affectiōe car
nali ā bono ope retrahētes. **D**ocruisus
precepto nobis precipit honoz et reueren
tia sanctis exhiberi. specialit̄ yginī Ma
rie. et bono angelo custodi nostroyt nihil
turpe/ ipso vidēte et pūte faciamus quod
pūtibus homibus agere recusaremus. q
deniqz sanctorū reliquias loca sancta et
beatorū imagines debem⁹ venerari. nō p
ipsis. sed qz videndo eas/ honoz ē impen
dim⁹ rebus repūtat̄ p eas. in trā ritum
sancte matris ecclesie. alioqñ peccatū ido
latrie cōmittit/ imaginē fm se adorando
credendo ipam imaginē pulcrā siue tur
pem/ nouā aut veterē/ plus aliquid habe
re virtutis et quicqz numis includere vel
diuinitat̄. **H**uic precepto plurimū cō
trariatur num⁹ honoz/ dñis tempalibus
aut magnatib⁹/ adulatōne siue malo aliq
sine exhibitus. Omnis etiā simulatō vel
ipocrisis ad inanē hominū gloriā aut fal
laciem deceptōem ordinata. Immodera
tus itē amor pentū erga filios. et generali
ter auri et argētū aut alicuius creature. sic
q homo ibi sistat. et in eis confidentiam
ponat. Non enim hęc omnia ab infernali
morte nos poterūt liberare solus quippe
deus/ est verus et fidelis amicus. qui in ex
trema necessitate/ opem p̄stare potest. vñ
et sup omnia confidēt̄ cū cordis sincerita
te honorari debet. et adorari et diligi

Capitulum sextum

Secundū preceptū est non iura
bis p nomē dei tui in vanum et
sine causa. **C**ontra preceptū
hoc principalit̄ agit qui sciēt̄ quod fal
sum est vel falsum esse credūt/ iurant/ pū
rium cōmittendo. Valde nanqz hoc gra
ue peccatū est. cum deus assumat tanqz te
stis falsitatis. et qui artificiose iurat falsuz
artificiose deierat. quāqz enī pro loco et tē
pe cōueniēt̄ veritas possit subtrahi/ nō
tamē dici falsum sciēt̄ et pūrium cōmit

Peccant etiā grauiter cōtra preceptū
hoc qui turpia faciunt iuramenta. deum
blasphemātes. et aīas suas iurādo demo
nibus deuouētes. quiqz de hūanitate xpī
et sanctis/ inhoneste loquūt̄. **C**ōtra qz
omnes sic piuros et blasphemos/ statute
sunt leges punitive. tam a terrenis p̄ci
pibus qz a prelatis ecclesiasticis. vñ dolen
dum est qz propter negligētiam ipsoz ad
quos penas exequi p̄tinet/ non sortiūt̄
effectū. **M**ultū vero diligēt̄ qz p̄mis
sa deberēt attendere hī qui causa lucri defa
cili iurāt. quē admodū mercatores et mer
carices. **O**lli etiā qui absopti passiōe
aut ebrietate in ludis frequēt̄ inhone
stis siue prohibitis/ vt est iacilloz ludus
enormiter iurāt. et generaliter quicqz p
uersa cōsuetudine aut inclinatioe puenit
iuramentū emittūt̄. In talib⁹ quippe se
pe periurium cōmittit. propter qd etiā ta
les aliqui peiores sunt in hoc saracenis
aut iudeis et minus deū honorātes. **A**d
hoc autē genus peccati pūriū scz/ reducit
votoz fractio. federis et solutio fidei m̄ri
monialis. Et generaliter infidelitas. q in
alterius p̄iudiciū secretū illi reuelat. siue
p p̄fessionē ipius siue alio mō secreto co
gnitū. lege nanqz diuina et naturali/ secre
tum teneri debet qd in secreto acceptū est
nisi alia via fuerit sibi detectū. **P**ostre
mo cōtra preceptū hoc reductiue peccāt.
q vouent aut p̄mittūt ea q sunt de se illici
ta. q si promissa talia/ opere compleant.
grauius inde et damnabilius peccant.

Capitulum septimū

Tertio precepto.
Tertio preceptū ē. Tu obseruabis
dies dñicos et festinos ab ecclia
seruari p̄ceptos. **N**ec obseruatō
aut veneratō multiplicat̄ accipiēda ē. **P**ri
mo qd ē. vt qlibz xpian⁹ illo die dñico vel
festiuo/ legitimo impedimēto cessante/ missas
audire teneat. **S**ecdo vt qlibz/ eo die ab
stineat ab oī labore. aut mercatioe. et alio
quis laborioso ope. fm ritū et cōsuetudinē
patrie quā inhabitat. quā cōsuetudinē/ p
lat⁹ spūalis loci illi cōgscens/ nō phibet.
qz si apd aliquē sup tali cōsuetudine fūada
aut alijs casib⁹/ dubietas occurrat/ p̄sulat
ille superiores et pitos. ne per amplā nimis
aut strictā cōsciam/ in pctm cadat. **T**er
tio accipiēda est hec obseruatō vt vnus

quisq; illo die propria vitā & conscientia
discutiat. de commissis criminib; a deo venia
petens. Recognoscere debz tūc xpianus
multiplicia beneficia sibi a deo p̄stita. nō
in aliquo murmurādo aut sibi guerrā de
bonis suis faciēdo. sed grās referēdo. De
bet tunc audiri verbū diuinū & sp̄ial' do/
ctrina: pacifice atq; reuerēter/ absq; irrisi/
one aut impedimēto quocūq;. **De** dicit
preterea quilibz & corā oculis cordis qn/
tum potest cōstituatur mortē sibi de pp̄nā
imminentē. infernū atq; paradysum. mortē
etiā prioz hoīm qui in hac vita p̄fuerūt.
facta etiā memorabilia sanctorū & sc̄arū.
Dicat pater n̄r. **A**ue maria. **C**redo. & ali/
as si quas didicerit orōnes deuotas Pen/
tērias iniūctas sibi/ diligēter pficiat. Re/
quirat insup diuinū auxiliū intercessiōe
mediante sanctorū & sanctarū quib; velut
paup & mendicus elemosinā sp̄ialem po/
stulet. nūc ad vnū. nūc ad aliū se cōuertēs
quousq; bonū aliquod sp̄iale. in sacum
sue paupertatis cōgesserit. **P**reterea doceat
quisq; curā aliorū habens/ filios aut fili/
as & alios seruitores/ dieb; solēnib; festi/
uis/ similia facere. hoīz ei omisso/ culpa/
bilis est defectus. **P**redictis tamē non
obstātib; licite potest homo dieb; dñi/
cis & festiuis/ aliquā recreatōem & spacia/
mentū vel ludū honestū causa solaciū assu/
mere/ plusq; alio tempe. dūmodo/ p pec/
catū mortale nō offendat deus comeden/
do bibendo corisando aut aliū ludū eter/
cendo. Quāq; frequentissime in talib; lu/
dis/ grauis peccata cōmittant. quēadmo/
dū. piuria. rixē. dissensiones. desideria car/
nalia. opa/ verbar; carmina lujuriosa. cō/
tra deum & equitatē iusticie. adeo. vt sepi/
us die dominico min⁹ malū esset arare q̄
talīa ppetrare. **C**ōtra preceptū hoc pec/
cant grauitē impediētes p̄dicatōem aut
diuinū seruitiū verbis aut factis intra ec/
clesiā aut extra. **Q**uiq; circa eucharistie
sacramētū/ irreuerētes sunt. aut erga alia
ecclesiastica sacramēta. sicut baptisimi. & ma/
trimoniū celebratōem quidā sunt irriden/
tes. & sacramēta cōfirmatōis et vinctōis
extreme/ suscipe cōtemnētes. **C**eterū cō/
tra idem p̄ceptū/ valde grauitē delinquit
bi q; in certis solēnitatib; anni/ irreuerē/
tias multas & abominabiles ppetrant. **I**
lli etiā qui talia faciētib; dant cōsensuz
illi p̄sertim qui ex officio possentz debe

rent talia impedire. nec excusari possunt/
ludi p̄textu. **A**sserit nāq; veridicū. puerbi/
um. **N**ō patit ludum. fama. fides. oculus

Capitulū septimū

de quarto loquitur precepto.

Honora p̄ntes tuos. est quar/
tum p̄ceptū. **P**rocauit accipi/
endū est non tm̄ de p̄ntib; car/
nalib;. sed et de platis ecclesiasticis. & cura/
tis nostris. qui nos in christo regenera/
uerūt. & generaliter de alijs p̄positis et su/
pioribus. magistris sc̄lz benefactorib;. &
terrenis principib;. **C**onsumit etiam de
mortuis & defunctis intelligendū est quo
ad hoc q; p̄ ipsīs deum rogare tenemur.
Cōtra preceptū hoc grauitē peccāt bi.
qui sine causa rōnabili/ suis superioribus
quibuscūq; detrahūt. aut maledicunt. et
eos pdunt. vel mortē eis optant. quēad/
modū mali filij/ p̄ntū mortē frequenter de/
siderant vt eoz hereditatē possideant. **C**
Transgrediūt etiā p̄ceptū hoc. qui contē/
nūt p̄cepta sancte matris ecclesie. veluti ex/
cōmunicatōis sententiā p̄pendētes. **E**t ieiu/
nia indicta ab ecclesia/ sine causa rōnabi/
li soluētes. cum tm̄ ea obſuare possent/ si
ne sui corpis notabili grauamie. **S**icuti
etiā libertariū ecclesie violatores. q̄ libertas
ecclesie cōcessa est. nō tā fauore ministroz
ecclesie. q̄ntū intuitu diuini honoris. non
enī p̄pter maliciā aliq; ministroz ecclesie/
debet a quoq; fideli xpiano status plati/
cus aut ecclesiasticus diffamari aut ledi.
nec pdit virtutem suā baptism⁹ aut missa
celebrata siue aliō sac̄m/ p̄pter maliciam
ministroz. **T**enet p̄terea hoc p̄cepto lai/
cus fidelis. q̄q; aliqui ecclesie m̄stri ma/
li sint/ debitū reddere. missam audire. de/
cimas & oblatōnes & alia iura reddere/ or/
dinata p̄ sustentatōe ecclesie m̄stroz. q̄ va/
cādo diuino fuitio/ toti reipublice serui/
unt. plimīs alioz hominū/ p̄pter tpales &
necessarias occupatōes/ ab hoc misterio
p̄peditis. q̄ sic ecclesie debitū reddit liber &
imunis deo nō hoīb; seruit. **P**orro p̄/
ceptū hoc infringūt q̄ leuitē nimis & insi/
piēter/ redarguūt terrenos principes sup/
eoz actib; publicis siue cōstitutōib; & sta/
tutis/ nō attēdēs sepi⁹ eoz onera & sarci/
nas graues/ q̄s subdit⁹ p̄ps nō p̄t nec d̄z
cōgscere. q̄ p̄pter nec eos de facili iudicare
d̄z. multa poti⁹ examini diuino refuātes

coram quo sunt ipsi principes actū suorum rationē reddiduri. Deniq; soluit hoc preceptū qui nolūt superiorum suorum aut sapientiorū ad quietē cōsilijs: pro prijs iudicijs innitētes. Prouenit quippe graue peccatū hoc/ ex inobediētia et de dignitā supbia. in errore et deceptōem hominē inducēs. Cōtingit namq; sepius vt aliquis homo taliter deceptus supbia/ tāte se repuret sanctitatis/ vt humano cōsilio nō indigere se credat. Fit proinde vt deceptus homo ille/ propter austeram nimis et indiscretā abstinētiā/ quā bonam esse credit/ capis furiam aut aliā infirmitatē incurabilē/ malo sine pitur? incurrat.

Capitulum nonū

de quinto precepto.
Primum preceptū est. Non occides hominē. Et est intelligendum qd nō est interficiendus homo/ auctoritate propria vel particulari et p viam facti. p̄missa via iusticie et equitatis. Hoc p̄cepto districte phibet omne puerum odium. et desiderium vindicte seu mortis aliene. malū item cōsiliū. et iniuriā. vel mortē. Et si p̄sona lesa/ ecclesia/ stica fuerit aut in statu clericali cōstituta grauius est peccatum. et incurrit eo factio sic agētes et cōsentientes/ ex cōdicationis sententiā. Contra preceptū hoc/ grauius delinquit hi/ qui odio vel rancore p̄ncipaliter moti/ aut intuitu vindicte aut alieni grauius potius q̄ zelo iusticie instigati/ proximos suos p̄ placitationes et processus aut iudicia publica/ multipliciter vexant/ etiā quod suū est requirētes. Potest nihilominus homo quod suū est in iudicio publico repetere. et ordine iuris seruato/ emendā rationabilē sue damnificationis req̄rere/ absq; hoc qd odiendo proximum mortalit̄ peccet. q̄q; sepe/ pro pace propria et tranquillitate/ et attenta p̄mi indigentia/ eligibilis esset omnē emendā absq; lite publica remitti. Vulgo namq; dicit. In denario litis/ nō est obul? amoris. Multū vero is qui ledit aliū/ debet attendere/ qd ex alterius mutilatiōe vel occisione siue lesione quacūq; cōtingit interdū lesum cum suis heredib; depauperari. in quo casu ledēs quēadmodū fur aut latro/ ad omniū bonorū p̄ditorū restitū-

tionē tenet. Preterea contra preceptū hoc grauius peccat/ qui quomodo impediūt ex cōmitione viri et mulieris/ fetū nasci. aut abortiuū procurat/ seu percussione violenta vteri. aut nimia ingluuie. aut propter angustiam vestimentorū ad lasciuia ordinatā. aut aliā quamcūq; negligentem fetus custodiā. Et si fetus iā erat animatus/ grauius peccatū est tunc enī vere homicidiū p̄perat. Insup cōtra preceptum hoc specialit̄ peccant inuidi. detractores. odio pleni et iracūdi. tūc precipue cum inter affines et alios guerras aut discordias implacabiles excitāt. ex quibus mala plima oriunt̄ adeo vt is qui litē mouit/ eam cum vellet nō sciret aut valeret se dare. vnde et apud deum dāno/ inde pro ueniētium/ reus cōstituit. Occurrit deniq; cōtra p̄ceptum hoc dānabilis et horrenda cōsuetudo in aliq;bus obseruata p̄ uincijs. qua p̄nitus delicto/ tota ipius p̄genies in mortē et p̄secutiōem p̄quirit. Hoc tādē p̄cepto interdicit omne duellum mortale. aut toz neamētum. quib; mortis verisimiliter imminet periculum.

Capitulum decimū

de sexto loquitur precepto.
Secundum p̄ceptum est. Non furum facies. Et est furtum vel latrocinium rē alienā rapere siue retinere. alio cuius est/ ignorāte. sic qd ipi hoc cognoscēt displiceret. Hoc p̄cepto districte phibetur omis iniusta mercatio. Cultura quolib; terre aut labor in fidelis/ et fallax quolib; aut mēdosum artificium. Fictus etiā diete labor. Et rerum venalium in utilium quolib; p̄vtilib; venditō. siue venditor earum eas emendo deceptus fuerit siue nō. Non enī quia deceptus sum/ licite possum alium decipere. Prohibet item hoc p̄cepto ois vsura. falsa aduocatō aut patrocinatio. placitatioq; vel lis/ nō rite assumpta. fraudulenta pcuratō aut iniustum iudicium. Et generaliter omis deceptō manifesta aut falso colore velata qua q̄s alteri dānum facit qd sibi nollet fieri. Aggrauat autem p̄ctm hoc/ furti vel latrocinij/ ex circumstantijs loci et tempis p̄sonę. et similib; quēadmodum si rē sacrā/ in loco sacro. aut tempore oratōni deputato/ q̄s auferat. Si etiā persona damnificata paup fuerit. et in se

vel suo statu aut in suis heredib⁹ ex hoc graue detrimentū patiat. **¶** Requirit autem ad p^one sic aliū damnificātis abso- lutionē/ vt ablataz damna/ ex integro/ dā- nificato restituat. fm iudiciū boni viri quēadmodū citius et cōmodius poterit. Quod si facultas nō sit omnia reddere. sal- tem qd poterit restituat. etsi dānificatus ignoret/ ablata nihilomin⁹ in pios vsus z elemosinas distribuatur/ fm iudiciū supe- rioris. **¶** Hoc etiā precepto p^ohibet ois symonia. que est sacrorū venalitas. Plu- ralitas item beneficiorū absq^z rātonabili causa. Et formatio vel vsus false monete. **¶** Item rem aliquam ad certos terminos ad credētiā/ plus iusto vendere. Et ois cōtractus illicitus. **¶** Preterea prohibet hoc precepto ois detractio/ diffamatio qua alterius fama bona/ ois argento p^ostantior alteri iniuste tollit. Debet equi- dem sic diffamās/ alteri famā ablatā resti- tuere quantū potest. publice quādoq^z ve- ritatē confitēdo. z se male fecisse asserēdo. Et multo magis. si cōitatem. aut totū ali- quē statū/ iniuste diffamauerit. **¶** Insup hoc preceptū infringūt qui a subditis su- is/ ultra iuris equitatē z reipublice necessi- tatē/ temporalia bona violētē diripiūt. qui etiā iniustas leges aut p^ocepta condūt/ cō- tra deū z eccliam. qui in eo facto exēdnu- nicatōem incurrūt. **¶** Amplius hoc trās- grediunt^r preceptū adultere mulieres: il- legitimos filios ad legitimoz hereditatē succedere faciētes/ queq^z viroz suoz bo- na/ eis ignorātibus sumptuose nimis cō- sumunt. **¶** Consimilit^r delinquūt filij pen- tum bona eis nesciētib⁹/ inutiliter expo- nendo. **¶** Seruitores etiā z dispensatores dñozum suozū aut magistrorū bona in si- deliter ministrādo. **¶** Eccliaſtici viri/ ecclē- sie bona/ luxuriose aut pompatice. aut ea in thesauros cumulādo. **¶** Illi item q^z tē- nos agrorū dilātāt/ proximoz defraudā- do. **¶** Qui tributa iuste instituta/ soluere re- nuūt. Et hi quib⁹ cōmissa est testamētoz executio. elemosinas z cetera legata in p^o- iudiciū defunctorū implere differētes. aut soluere recusantes. **¶** Plurimi sunt ho- rum modorū similes. q^z ex precedētib⁹ im- moderatis sumptib⁹ proueniūt. cū quis multipliciter ultra redditus et prouētus proprios/ sumptuosum gerit statū. sum- ptuosus nāq^z status/ sumptuosas req^zrit

expensas. **¶** Postremo p^otra preceptū hoc grauissime peccāt. hi qui pecunia aut pre- ce violenta/ p^ontes p^oinquos aut seruito- res/ p^oncipalit^r intuitu seruicij/ ecclēie bo- na occupare pcurant. cū presertim ecclēsia/ stica bñficia dignis z sufficiētibus debe- ant. z pure non symoniace cōferri debeāt. Alioquin in bñficio nullū ius acquirit. nec a crimine liber eē p^o quousq^z bñficiū simplicit^r resignet symoniace p^omotus zc.

Capitulū vndeci-

mū Septimū continet preceptū.

Septimū preceptū est. **Nō me- chaberis nec luxuriosus eris.** **¶** Hoc p^ocepto inhihet sub pe- na peccati mortalis. ois soci- eras z carnalis cōmixtio viri et mulieris excepta matrimonij lege. **¶** Huius nāq^z op- positū asserere/ est error cōtra fidē. **¶** Pro- hibet etiā precepto hoc/ tam in matrimo- nialiter cōiunctis q^z in solutis. ois luxu- riosus attractus mēbroz genitaliū. q^z non seruat naturalis ordo inditus ā natura. vel nō rite copulant^r p^otes ad generatōem ā natura deputate. Et tanto peccatū hoc grau⁹ est. quāto a naturali ordie lōgius recedit. siue inter p^onas solutas. siue qd crimen aggrauat/ p^oiuertas matrimonia- liter. **¶** Siue fuerit huiuscemōi attractus in se vel in alia p^ona. aut respectu bestie in altera specie. p^o turpissimā et illicitā com- placentiā cōsummat. **¶** Si deniq^z specia- liter attractus ipse innaturalis/ pueniat a fedissima vilissimāq^z delectatōe que mol- licies vel pollutio dicit^r. **¶** Si quis autē in his vel aliq^z hoz culpabilis est. sufficiē- ter intelligere potest/ qd isti modi genera- les loquēdi significēt. nec ei p^oicularius extra cōfessionē est abominabilis hec imū- dicia explicāda. ne caste aures pure z ino- centes horū prius ignotoz noticiā adq^z rant z scandalisent. **¶** Sūt etiā casus isti enozmiū cōtra naturā peccatoz. p^oclatis maioribus. ep^ois scilz z suis penitentiarijs ad absoluendū reseruari. quoz aliq^z fm le- ges ignis pena plectūt^r. **¶** Nec p^o aliquis qd cūq^z bona aut elemosinas opetur/ in eternū saluari/ si pudore motus/ hec pec- cata reticeat. vel adeo celet vt nō possit cō- fessor peccati spēm distinctius ppendere. **¶** Peccati nāq^z p^opetratō/ debuit maiorē pudorē inferre q^z ei⁹ reuelatio/ presertim in

Opusculū Tripertitum

confessione **I**ncidit autē homo in horrendū peccatū hoc varijs de causis. Aliquādo quidē ex sola malicia alteri impellentis. sicut iuuenes aliq̄ pueri/ alios innocentes frequēter decipiūt. Aliquando ex nimio ocio frequēter ex sumptū nimia potus aut cibi/ potuū presertim aut ciborū excessiue nimis sup̄calfactiuorū. **S**epe ex inhonestis verbis. aut aspectibz radicatis aut fixis. Quōq̄ ex diuturna cogitatione circa carnalē actum/ vel cōmixtionē viri et mulieris. aut inordinato appetitū carnalis cōmixtionis cū tali vel tali persona. Interdū etiā ex pueris doctrina parentū. seruitorū. aut ancillarū. siue qd̄ magis facinus est magistrorū. cū quibz iuuenis aliquis conuersat̄ aut nutrit̄. Vel postremo ex sola peccatis malicia. **C**eterū propter detestandū peccatū hoc olim mūdus cōsumptus est vniuersali diluuiō. et quinq̄ ciuitates sodomie gomorre/ igne celesti succēse. vt habitatores earum. viui descenderēt in infernū. Propter idē peccatū hoc/ quod diuinā exclamat vindictam veniūt sepius fames. guerre. pestes. mortalitates. inundatōes aquarū. pditiones regnorū. et alie multiplices clades put scripture testatur. **P**rinipale vero et effiçax cōtra peccatū hoc et generaliter aduersus luxuriā remediū. est sobrietās victus malorū vitare cōsortia et ocium. malas et noxias cogitatōes statim repellere ne figant̄ in corde. et toto conatu p̄ces ad deū. virginem Mariā. sanctos sanctasq̄ dirigere. cogitatōes suas aliozsum diuertere et interdū corpalem penā libēt̄ assumere. quēadmodū quidā pitus linguā p̄p̄iam mordens et tentatōem alloquēs spuendo dicebat. p̄by. p̄by. p̄by. horrenda immundicia. et tu nequissime demō ausus es mihi hanc illusionē p̄ntare. **H**uius deniq̄ peccati luxurie/ plurime sunt alie spēs fm̄ varios hominū status. quēadmodū carnalis cōmixtio affiniū. pentū. aut aliorum. religiosarū. Itē p̄sonarū. viduarum aut virginū cōstupratō. et quādoq̄ rapit̄ violentus. ex quibz infinite clades oriuntur. vt q̄ p̄sona aliqua in via pditiōis cōstituit̄. aut p̄petuam incurrit infamiā. v̄ seipam occidet. aut infantē ex stupro natum cōtinuo nō baptisatū iugulabit. aut deniq̄ tor̄ vnus stat̄ aut cōmunitas infamiā aut ruinam patiet̄. **S**entim̄ po

stremo hui⁹ peccati in somno fantasia et illusiones. tūc tamen est peccati piculum cum q̄s antea vel post in vigilia. i nocturna fantasia vel pollutiōne delectatur.

Capitulū duodeci

Om̄ de octauo canit̄ precepto. **T**rauum preceptū est. Non falsum testimoniū dices. Hoc p̄cepto/ omne mendaciū prohibet illud quod in alteri p̄niciem cōmittitur. **E**t si iuramentū intēnerit/ grauius peccat. quia piurus est. **N**on q̄s eni pro salute etiā hominis corpali vel spūali/ debz quis piuriū cōmittere. siue corā iudice siue seozsum. Peruriū vero qd̄ q̄s in iudicio publico cōmittit/ est casus ep̄o ad solvendū reseruat̄. **C**ōtra preceptū hoc grauius peccat/ qui in cōfessione/ mēdaciū peccatū celant. aut aliū inique accusant. **I**n sup̄ cōtra preceptū hoc agūt/ q̄ delectabiliter nimis/ ad inuentis nouitatibz aut aliorū diffamatiōibus/ aures credulas p̄bent. occasione inde peccati assumētes. asserentes nimia leuitate de proximis mala. **Z**elotopi preterea vel suspiciosi/ proximōs et actus eozū/ male et sinistra iudicantes aut interpretantes. adeo vt ex huiusmōdi credulitate falsa/ iniusta delayer lites sepius moueant.

Capitulū decimū

Tertiuū. nonū ambit preceptū **O**nū preceptū est. Non concupisces vxorē proximi tui. et consimiliter nec femina virū cōcupiscat. **H**oc precepto districte. p̄hibet omnis motus vel gestus exterior mal⁹. quotrabitur ali⁹ vel sollicitat̄ ad peccatū luxurie. siue p̄ internūcium. siue p̄ missionē licitarū. siue p̄ minas violentas. siue etiā p̄ munera. per p̄missiones. p̄ mendacia. aut fictas adulationes. aut in sup̄fluo vestimētoz. ornatu. inordinato aspectu vel incesu. verbis turpibz. aut deniq̄s actu quo libet luxurioso. sicut frequēter p̄tingit in amplexibz osculis. **S**ciendū est nāq̄ q̄ om̄is cōcupiscencia carnalis cōmixtionis p̄ter matrimoniale vinculū. etiā solo volūtatis consensu plenarie p̄perata/ est mortale peccatū. vbi carnalis copula minime subsequitur. **E**q̄dem va est hec regula magistral. **D**is p̄pleta volūtās siue bona

siue mala/pro facto reputatur. Mala voluntas pro facto reputatur. In quo peccati genere/peccare potest persona matrimonii aliter alteri copulata/quoadmodum et soluta. ut si mulier/alterius quam viri sui carnalem societatem concupiscat. Omnis etiam consensus plenarius et deliberatus quo quis in turpibus et carnalibus cogitationibus delectatur. ubi etiam deest voluntas/actum exteriorum perpetrandi. secundum plures doctores est mortale peccatum. Patet igitur ex premissis quod omnes amplexus oscula et consules attractus/principali et luxuriosis cogitationibus suis enormiter raris precedentes/sunt grauius delicta. tantoque grauiora si persone fuerit affines. aut religiose. vel eiusdem sexus. et quod enormius est. si in talibus attractibus/vel osculis/talis non seruet honestas. qualis in publico seruatur. Quod obzere si quis in premissis attractibus velle alteri vim inferre. deberet aliter ex aduerso quoadmodum pro vite corporalis tuitio ne viriliter resisteret. siue verbis sine factis. aut validis clamoribus. aut denique factum tale/personis ipsam in hoc inuare valentibus et ad hoc astrictis/reuelando. Alioquin talis quisquis ille est non sinceriter suam diligit castitatem et honorem.

Capitulum decimum

quartum decimum declarat preceptum.

Decimum preceptum est. Non concupisces rem proximi tui. Hoc est alterius cuiuscumque. Et intelligitur hec concupiscentia prohiberi quoadmodum supra ut in sexto precepto de furto et latrocinio explicatum est. Prohibetur enim hec concupiscentia et voluntas mala. cum mala voluntas (ut paulo ante dictum est) pro facto reputatur. Tali namque cupiditate cadit frequenter homo in inuidiam. et in impatientiam sui status et dei blasphemiam. apud se non recte cogitans/bona temporalia se iustus meruisse. et talis sibi vicium. quod idcirco deus iniustus est. et sibi non nisi frustra et inanisiter seruiendum est. quod si incommodum aliquid aut damnum alteri contigerit/stultus ille letatur et gaudet asserens/pro suis demeritis et occultis malicia/hoc eadem accidere. Contra preceptum hoc reductiue peccat/opertum misericordie/tam corporali quam spirituali seu elemosinarii/retentores veluti/paupibus indigentibus cum facultas adest. et occurrente euidere necessitate/non subuenientes. et spe-

cialiter penes proprios. quos pudendum est mendicare. aut deservientes esurire aut egere/promittentes. Consimiliter peccant qui seruitorum suorum/salarium vel lucrum iustum/insisterent. qui elemosinarum preteritu. aut fundationis ecclesiarum/occupant inique aliorum bona. dicentes proprietarios nimis diuites esse et eisdem abuti. nec eis propterea restituenda fore. Condemnat eos namque approbata pauli regula/affirmans non esse faciendam mala ut inde bona eueniant. Nec quoquo modo pro peccatum offendendum est deus. et transgrediendo preceptum/qualecunque bonum inde provenire contigerit.

Capitulum decimum

quintum ostendit qualiter in his decem preceptis velut in mundo quodam speculo. facies conscientiarum nostrarum/debemus inspicere.

Et igitur sunt decem legis diuine precepta/superius enarrata in quibus quasi speculo quodam polito terso et mundo/religionis christiane veritate plegere. et totius vite nostre ac animarum conscientiarumque nostrarum pulcritudinem atque seduitatem/possumus distincte conspiciere. His mediantibus/cognoscit homo vite sue decursum. qualiter diuina precepta seruauerit. quantumque deuiauerit. quibus modis secundum varias peccatorum species deus offenderit. qualis denique peccatorum confessio habenda sit. Et si predictorum aliqua aliquo modo non plene intelligantur. consulat super his sapientes/potissime autem deuotos viros. Omnis namque persona postquam ad annos discretis peruenit/si consensu voluntario plenario et deliberato horum alicui preceptorum/pro contemptum inobediens extiterit. dilectioni dei/amorem creature preponendo. extra salutis statum efficit. et in damnationis periculo statuit. nec gratum aliquid deo dignum beatitudinis operatur. Quamquam si tentatione graue aut diuturna ire siue luxuriei/vel alterius peccati quis incidat. si ipsa tentatio homini displiceat. aut eadem homo resistat. vel non plene et deliberate consentiat. mortaliter non peccat. immo sepe nullo modo peccat. sed magnum erga deum premium meretur tentationi viriliter resistendo. Dic iam prospicere clarum est/quibus vijs et modis decem hec precepta infringantur. septem mortalibus et capitalibus peccatis. que sunt superbia. inuidia. ira. auaricia

gula. luxuria. et acedia. Quinq; item exteriorū sensuum ministerio. qui sunt visus. auditus. olfactus. gustus. et tactus. Sicq; quisquis in his decē preceptis speculivite. se diligēter intuet. recte se cōspicit. vere se cognoscit. seq; parvipēdit. et his obediens discrete sapit.

Capitulū decimū

sectum explicat qualiter triplicē veritate ore vel corde confitendo. a statu peccati mortalis ad statum gratie resurgimus.

Sciens nihilomin⁹ noster misericordissim⁹ pater deus. et cognoscens nostrā fragilitatē per maximā. et ad malū pronitatē.

multiplicib; vjjs mortali vita durate patissimus est nobis delicta remittere et gratiam cōferre. si duntaxat veracit⁹ et ex corde sibi tres subseptas veritates porrigamus.

Prima veritas est. Domine sic et sic contra vestrā bonitatē peccavi. quod mihi displicet. ratione cuius et penitentiā ago quia vos offendi. qui totus estis venerandus et colendus. quodq; mandatum vestrū transgressus sum.

Secunda veritas est. Domine bonū habeo propositum et desiderū. vestro iuvamie median te. mihi in futurū precauēdi ne incidā in peccatū. et occasiōes peccatorū intractabilitatē vitiiū/cuitandi.

Tertia veritas est. Domine bonū habeo voluntatem/peccatorū meorū cōfessionē integraliter faciendū pro loco et tempe/ fmi vestrum et sancte matris ecclesie mādaturū et preceptū.

Has veritates quisquis qualicūq; loco et tempe sinceriter nō fictē aut mendaciter/ex corde pronūcianerit/securus existat se in salutis et gratie statu cōsistere. et vitam eternā mereri. q̄suis omnia enarrata prius crimina/cōmississet.

Si etiam talis absq; alia cōfessione cōtinuo decederet in absentia sacerdotis/dormiēdo aut alio quouis modo/morte subita p̄uent⁹ idem finaliter saluaret. acerbissima purgatorij pena median te.

Ex q̄ notandū et salubre consiliū elicitur. vt xpianusq; libet/singulis dieb; bis aut semel/ sero et in mane. aut salte festiuis diebus/ redeat ad cor suū conscientia examinas. an tres p̄missas veritates p̄ferre valeat. cu; cor die sinceritate. sicq; itra statum salutis se esse cōfidat.

Quod si eas pura mente fatere non valet/obstante voluntate peccati. q̄ actualiter delectat/ aut iniquo proposito quo quis occasiōes peccatorū vitare renuit/quēadmodū illi qui peccatis carnalibus meris resurgere nolunt. aut vsuras suas aut iniustas mercatōes et lucra cōtinuāt. vel iniuste retinent alienū.

Quicq; aliterius odio et vindicte desiderio flagrantēs/in nocendi proposito p̄seuerant. certissime sciant hī et cōsimiles/ nō ep̄m aut papam/tales absolute posse. Quāq; talibus salutare consiliū datur/ vt p̄ seipos vel alios/bona que poterint opentur. orādo vel elemosinas dando. quo de eorū corda illuminet/ et ad bonum dirigat et cōuertat.

Nullū est enim bonū adeo erigū qd nō tandē deus eterna vel tempali mercede remuneret. Multoq; meli⁹ est tempale bonum et minimū/ q̄ omnino nullū promereri. Saluberrimū est etiā laudabilē consuetudinē illegam seruare. ne eā semel dissoluendo/ nunq; in eternū forte resumat.

Capitulū decimū

septimū ostendit q̄s sit cōfessionis mod⁹ et dat circa hoc vnum breue documētum.

Quotiescūq; accedit homo ad confessionē peccatorū explanādā (hoc est de necessitate semel in anno / circa solennitatē paschalem. aut cū mortis imminet piculū/ aut in sacramentorū susceptōe. Ad frequentiorē enim cōfessionē/regulariter nō tenemur. q̄q; sepius cōfiteri/multū p̄dest ad augmentū gratie. et distinctiorē cognitiōnē. et explicatōem peccatorū) debet p̄meditari cōfessurus/quid aut in quo deliquit. cum examie diligenti conscientiam discutens. ac si magnū inde tempale bonū reportaret. Accuset se postmodū peccator humiliter/nō irrisorie. veraciter nō fictē. vitupando se nō laudando. pure recte atq; sinceriter. Facta in p̄sentia dimittēdo. discrete insup vt nō reuelent hī quos cōsortes et socios habuit in peccato. De his enī cōfessor inquirēs/ grauius etiam peccaret. nisi forsā sodales h̄mōi/ causa petendi consiliū ad eorū pellendā violentiam/cōfiterens detegeret. aut fortassis ad explicandā peccati speciē/ necessitas eos manifestari posceret. vt si quis cū sola sorore carnaliter cōmixtus fuerit. in quo casu querēdus esset cōfessor p̄sonam in cō-

Capitulū decimū

septimū ostendit q̄s sit cōfessionis mod⁹ et dat circa hoc vnum breue documētum.

Quotiescūq; accedit homo ad confessionē peccatorū explanādā (hoc est de necessitate semel in anno / circa solennitatē paschalem. aut cū mortis imminet piculū/ aut in sacramentorū susceptōe. Ad frequentiorē enim cōfessionē/regulariter nō tenemur. q̄q; sepius cōfiteri/multū p̄dest ad augmentū gratie. et distinctiorē cognitiōnē. et explicatōem peccatorū) debet p̄meditari cōfessurus/quid aut in quo deliquit. cum examie diligenti conscientiam discutens. ac si magnū inde tempale bonū reportaret. Accuset se postmodū peccator humiliter/nō irrisorie. veraciter nō fictē. vitupando se nō laudando. pure recte atq; sinceriter. Facta in p̄sentia dimittēdo. discrete insup vt nō reuelent hī quos cōsortes et socios habuit in peccato. De his enī cōfessor inquirēs/ grauius etiam peccaret. nisi forsā sodales h̄mōi/ causa petendi consiliū ad eorū pellendā violentiam/cōfiterens detegeret. aut fortassis ad explicandā peccati speciē/ necessitas eos manifestari posceret. vt si quis cū sola sorore carnaliter cōmixtus fuerit. in quo casu querēdus esset cōfessor p̄sonam in cō-

Capitulū decimū

septimū ostendit q̄s sit cōfessionis mod⁹ et dat circa hoc vnum breue documētum.

Quotiescūq; accedit homo ad confessionē peccatorū explanādā (hoc est de necessitate semel in anno / circa solennitatē paschalem. aut cū mortis imminet piculū/ aut in sacramentorū susceptōe. Ad frequentiorē enim cōfessionē/regulariter nō tenemur. q̄q; sepius cōfiteri/multū p̄dest ad augmentū gratie. et distinctiorē cognitiōnē. et explicatōem peccatorū) debet p̄meditari cōfessurus/quid aut in quo deliquit. cum examie diligenti conscientiam discutens. ac si magnū inde tempale bonū reportaret. Accuset se postmodū peccator humiliter/nō irrisorie. veraciter nō fictē. vitupando se nō laudando. pure recte atq; sinceriter. Facta in p̄sentia dimittēdo. discrete insup vt nō reuelent hī quos cōsortes et socios habuit in peccato. De his enī cōfessor inquirēs/ grauius etiam peccaret. nisi forsā sodales h̄mōi/ causa petendi consiliū ad eorū pellendā violentiam/cōfiterens detegeret. aut fortassis ad explicandā peccati speciē/ necessitas eos manifestari posceret. vt si quis cū sola sorore carnaliter cōmixtus fuerit. in quo casu querēdus esset cōfessor p̄sonam in cō-

Capitulū decimū

septimū ostendit q̄s sit cōfessionis mod⁹ et dat circa hoc vnum breue documētum.

Quotiescūq; accedit homo ad confessionē peccatorū explanādā (hoc est de necessitate semel in anno / circa solennitatē paschalem. aut cū mortis imminet piculū/ aut in sacramentorū susceptōe. Ad frequentiorē enim cōfessionē/regulariter nō tenemur. q̄q; sepius cōfiteri/multū p̄dest ad augmentū gratie. et distinctiorē cognitiōnē. et explicatōem peccatorū) debet p̄meditari cōfessurus/quid aut in quo deliquit. cum examie diligenti conscientiam discutens. ac si magnū inde tempale bonū reportaret. Accuset se postmodū peccator humiliter/nō irrisorie. veraciter nō fictē. vitupando se nō laudando. pure recte atq; sinceriter. Facta in p̄sentia dimittēdo. discrete insup vt nō reuelent hī quos cōsortes et socios habuit in peccato. De his enī cōfessor inquirēs/ grauius etiam peccaret. nisi forsā sodales h̄mōi/ causa petendi consiliū ad eorū pellendā violentiam/cōfiterens detegeret. aut fortassis ad explicandā peccati speciē/ necessitas eos manifestari posceret. vt si quis cū sola sorore carnaliter cōmixtus fuerit. in quo casu querēdus esset cōfessor p̄sonam in cō-

Capitulū decimū

septimū ostendit q̄s sit cōfessionis mod⁹ et dat circa hoc vnum breue documētum.

Quotiescūq; accedit homo ad confessionē peccatorū explanādā (hoc est de necessitate semel in anno / circa solennitatē paschalem. aut cū mortis imminet piculū/ aut in sacramentorū susceptōe. Ad frequentiorē enim cōfessionē/regulariter nō tenemur. q̄q; sepius cōfiteri/multū p̄dest ad augmentū gratie. et distinctiorē cognitiōnē. et explicatōem peccatorū) debet p̄meditari cōfessurus/quid aut in quo deliquit. cum examie diligenti conscientiam discutens. ac si magnū inde tempale bonū reportaret. Accuset se postmodū peccator humiliter/nō irrisorie. veraciter nō fictē. vitupando se nō laudando. pure recte atq; sinceriter. Facta in p̄sentia dimittēdo. discrete insup vt nō reuelent hī quos cōsortes et socios habuit in peccato. De his enī cōfessor inquirēs/ grauius etiam peccaret. nisi forsā sodales h̄mōi/ causa petendi consiliū ad eorū pellendā violentiam/cōfiterens detegeret. aut fortassis ad explicandā peccati speciē/ necessitas eos manifestari posceret. vt si quis cū sola sorore carnaliter cōmixtus fuerit. in quo casu querēdus esset cōfessor p̄sonam in cō-

feffione detecta ignorans. **S**uper casibus autē ad absoluendū episcopo refuatis aut supiori. remittat sacerdos inferior/ confitentē ad prelatū vel supiorem/ eum potētem absoluere. Nisi forsitan cōfiteanti mortis piculum immineret. aut magnū aliquod scandalū et hoc oboriri/ vel peccati reuelatōem sequi cōiectura probabili formidet. **N**oc vero pro regula certa et documento salubri teneat/ vt nunq̄ p peccato secreto vel occulto/ penitētia publica penitētiis iniūgatur. nec penitētia imponat/ quam nequeat aut nolint suffere. **N**on debet rursus cōfiteus in iuncta sibi penitētia faciliter reuelare. q̄ cōtingit interdū/ peccatū suū prodi. aut cōfessoris dicta aut interrogata nimia leuitate detegere. **N**ec enī omnia secreta cōfessōis integritate concernūt. nisi (quod absit) peccator penitēte ad malū aliq̄ hortaret. **E**st p̄terea vtile et efficax remediū/ diligētius retinendū ab his q̄ puerfa inclinātōne vel cōsuetudinē/ incidunt in aliquod enorme peccatū. a quo nō defacili retrahūtur. q̄ scilz seipfos ad penas aliquā pecuniaria/ vel aliā/ vsq̄ ad certū temp̄ prefixū/ cum certo ratōnis moderamine constringāt. q̄ nesciūt in id peccatū incidere cōtingit. **D**icūt namq̄ sepius insipientes aliq̄ se a peccato ire. luxurie. piuriū. etsi qd est simile/ abstinere non posse. qui tamē hoc ipso salubri remedio velut mendaces facillime cōfutātur. cum vnius albi vel frāci/ in emēda cuiuslibet trāsgressionis eis inflicta pena. ipsos a peccatōne iniusti opis retraheret. **U**nde manifeste cōuincitur eos diuini precepti et pprie salutis intuitu/ a cōsuetis vicijs abstinere posse. nisi fictā et puerfam haberent voluntatē. et tales velut fatui/ veritati nō credūt/ nec obediūt/ quousq̄ supplicia luant. et delictorū suorū seram et instructuosam penitentiā agant. **S**icut iusto dei iudicio vt qui penitere de cōmissis cum possunt nō volunt/ cum velint nequeāt.

Capitulū decimū

octauū cōcludit nō esse quēq̄ ab alio ad peccatū impellendū. sed ad bonum potius operandum.

Postremo quicqd̄ agat hō in psona sua. sup̄me caueat/ alium ad male agendū sollicitare. aut

verbis aut factis. exēplis vel consilijs aliquid agere/ qd̄ de se sit occasio ruine peccati. specialit̄ corā iuuenibz aut personis innocentibz. **N**oc enī propriū est singularare q̄ demonū officiū. quē ad modum bonorū angelorū interest specialit̄ homines inducere ad bonū. **C**omptum est etiā frequēter accidere. q̄ homines alioz ad malū impulsores/ vit aut nunq̄ delicti sui cōdignam penitentiā assecurātem perficiāt. quia nequeūt eos corrigere ad bonū/ quos decepterūt. iam forte damnati sunt. vindictam a deo postulātes. eter namq̄ eis maledictōem iugiter imprecātes. **S**icuti ex opposito iā saluati alioz doctrinis et factis aut opera diligētī (quā nullū deo opus ad sacrificiū acceptū esse potest. et ad peccata delendū validius) p suis adiutoribz preces indeficēter effundunt. **C**uret etiā propterea fidelīū q̄s. iuxta cognitiōis et virtutis a deo sibi concessarū facultatē/ monitōnibus et exēplis alium ad bene agendū incitare. pat filīū. doctor discipulū. et sapiens instruat ignorātē. **R**ogemus tandē pro mutua pace et vnanimi iuicē charitate. quo post mortē corpis huius pennis beatitudis/ p̄cipēs simus. quā nobis cedat deus. vnus essentialiter. et psonaliter trinus. q̄ est benedictus in secula seculorū amē. zc.

Secunda pars huius

opusculi. De confessione.

Quisquis a morte

peccati ad salutis et gratie statū volēt resurgere. qd̄q̄ vt actus sui et intētiōnes ad vitam eternā vtilēs sint et merito/ rie/ necesse est. q̄ delicta sua recogitet et cognoscat. dolens de cōmissis. atq̄ pponat auxiliante deo a peccato mortali sibi p̄cauere et abstinere in futurū. **F**irmū p̄terea ac sincerū. ppositum habeat/ cōpetentibz loco et tēpe peccata sua saltē mortalia distincte et integraliter cōfiteri. **Q**uod vt cōmodius fiat/ prius q̄ cōfiteus crimina sua reuelaturus accedat/ ipse circa ea matura morosaq̄ diligentia p̄meditari teneatur/ quasi magnū aliq̄ emolimentū tempale inde reportare se crederet. vt cōplere magis ipsa cōfessorī suo ac lucidius expomat. **Q**uia vero plurimi simpliciū ob

Opusculū Tripertitum

negligentiā aut ignorantia nō excusantē sed potius accusantē/modos et species ne sciunt peccatorū/p̄sens confecta est tabula. quam inspiciētes cōfessuri/cogitatioe p̄uena instructi sufficēter ad salutē poterunt sua peccā cognoscere. memoriterq; tenere. et cōfessorib; utiliter referare. ¶ Pro cedit autē tabula hec/fm numerū et ordinem/peccatorū mortalium. que sunt. superbia. inuidia. ira. auaricia. acedia. luxuria. gula. Cōfessur' ergo/tuam p̄mitus cōscientiā examinās interroga te.

Circa peccatū su

Svanam tui laudē et p̄bia. p̄pria excellētiā q̄siuisti aut optasti. Prop̄ bona fortuita et ca duca. diuitias scz aux et argētū terrenasq; possessiōes. Aut p̄pter naturalia bona scz corpis pulcritudinē. fortitudinē. inuenturē. et silia. Seu etiā rōe grauitoz donoz. sicut est dei cognitō vel affectus deuotio. Si alios contēpsisti. p̄ter alicui' hoz bonoz p̄cedentiū defectū. ¶ Si aliqua opa fecisti. vt inde mundanā laudē acciperes. vel vt alijs te meliorē q̄ ipse sis/reputarēt. et multo magis si h fecisti p̄tertu ipocrisis fite. q̄ vt alijs eēs exemplar in bonū. vel eos a malo retraberes. Si nimii p̄tinacit' innisus es op̄nioni proprie vel credulitati. alterius cōsiliū p̄ternādo. sp̄aliter in materia fidei et xp̄iane religionis. ex hac enī radice/pululant hereses sortilegia et false credulitates. ¶ Si p̄ iactantiā aut inanem gloriā opa bona recitasti. vel te alijs p̄ribus inculpasti/vt ob hoc humilis et deuot' credereris. Si gloriatus es corde aut ore de malo. vt quod aliū defraudasti. vel ei iuriam intulisti. quodq; p̄ te et tuos ppli ces/ad male agendū potēs existis. ¶ Si superioribus tuis/iobediēs extitisti. et eos p̄tempisti. p̄cipue carnales parētes et spirituales. Si intra cōfessionē mentit' es. peccatū tuū aut eius speciē mundano pudore celādo. talis enī confessio/inutilis est. sed et nouū crimē incurris. ¶ Si peccatorū tuozū excusatiōes q̄siuisti. aut ministi/culpā tuam socijs aut cōplicitibus imponēdo. Si tep inobediētiā et cōtemptū excōdicari permisisti. aut leuiter nimis excōdicatis p̄cipasti. ¶ Si i iudicio publico vel alibi ob pudorē veritatis re-

nelande/piuriū cōmisisti. Si a bonis opibus aut verbis abstinuisti. p̄pter obloquentiū quorundā fatuoz timorē. ¶ Si indignādo cōtempisti peccōses/pauperes ignorātes. impotētes aut infirmos. eos p̄cipue qui tibi genere p̄p̄inqui sunt. aut si eosdē trisisti. Si signis aut verbis/contēpsisti eos q̄ student deuotiōi. ¶ Si p̄sumptōe motus/aggressus es ardua/scientiā tuam aut potentiā exceedētia. aut tuo statui vel studio indecentia.

Circa peccatū In

Ide alterius incōmo iudicio letatus es. cū ei infortunū aliquid contigerit. aut si diffamatiōem seu p̄secutiōem incurrit. ¶ Si de bonis alterius doluisti. qz bene famatus/bon' pulcer/sapiens/doctus/deuotus/aut religiosus/existat. Si mali alteri p̄optasti. vel bonam famā ipius misorasti verbis iniquis de eo publice vel secrete manifeste aut fraudulenter plaris. eius verba et opa/sinistre iudicando. aut in peiorē p̄tem frequēter interpretando.

Circa peccatū Ire

Idiu cū cōsensu/iram cōtra p̄ximū tenuisti/cū desiderio vindicte vel appetitu nocendi p̄ te vel p̄ aliū verbis/aut factis. Si iravel odio cōtra quēcūq; cōtume lias ptulisti. aut in reb; nocuentū p̄bui sti. vel irrisisti. Si cū percussisti. vulnerasti occidisti. Et attendat diligēter an lesus sacerdos aut clericus extiterit. Si a leſis a te vel iniuriā passis/veniā petere renuisti cū p̄serti eq̄les tibi forent. aut in nullo subiecti. ¶ Si arma inuasua ad nocēdū tulisti. Si alteri mortē sine lesionē illicite minas/eseriā apposito iuramēto. Si secretū alienū reuelasti. Si humiliter a te veniā petētib;/indulgentiā denegasti. ¶ Si motus ira/iurasti neq̄ter vel piuriū cōmisisti. aut si deū blasphemasti. ludū aleaz aut aliū exercēdo. Si odio vel rācore pot' q̄ iusticie zelo/placitatio nib; vel litib;/aliū vexasti. ¶ Si alteri male dixisti p̄sertim pentibus aut p̄p̄inqs.

Circa peccatum

Auaricie.

I alio nesciente vel nolente re-
nes illud quod est suum. **S**i furtum
rei facere aut ecclesiasticum vel alteri
us cuiuscumque intra ecclesiam vel
locum sacrum commisit. **S**i contra deum in-
gratus indignaris quod non tibi sicut et ceteris
puenerint diuitie. nec ad votum pro se succe-
derent omnia. si ob hoc in memoriam dei beneficiorum si-
bi fuere gratias. **S**i contra bona dominorum
vel personarum laute nimis in usus proprios sum-
psisti aut mercenariorum et fuitorum iustum lu-
crum non eisdem tribuisti. **S**i falsas et iniu-
stas mercaturas exercuisti. et modum iniqui-
tatis. **S**i falsos et mendaces artificiosus es
modum querere. **S**i symoniam in reuelo in alio
peccasti. **S**i commutatione usuraria cum
alio contraxisti. aduertat modus. **S**i sine
lucris propter fuisti. **S**i ludis prohibitis ut est
tarillorum ludus auaricia motus te immiscuisti.

Si festiuis diebus spe lucri manuali la-
bore aut mercatoribus pro te vel alium fieri con-
sististi. **S**i commissa tibi in testamento vel ali-
ter legata vel elemosinas proficere et distri-
buere neglexisti. **S**i opera misericordie et elemosy-
nas occurrere necessitate oblatores et deci-
mas proficere aut soluere contempsisti. **S**i fi-
cta adulatio vel interio pecunias extor-
quendi alium decepsisti aut etiam irrisisti. **S**i
pntium vel mariti bona eis in seipsum abstulisti.
Si proprias et alienas possessiones inutili-
ter consumpsisti. **S**i alieni damnum causa vel oc-
casio voluntarie et gaudeat extitisti. ut lu-
crum inde vel modum reportares. ut exempli
gratia si in duos ricas moues. ut ex eorum mu-
tua lite auertere vel occidit. emenda iu-
diciaria aut prociuium lucrum feras. **S**i fa-
me aut pestilentia operas. ut per ea dices. aut
de personam morte gaudes. ut suam hereditatem
accipias aut si periuras. aut alium ad periu-
randum impellis. vendendo et emendo. **S**i in
artificio quocumque iurales adiuuans nonitates
ut ditatus abudes.

Circa peccatum ace

I missam et horas vel ali (die
ud diuinum officium seu fuitium
omissisti celebrare. ad quod dicenda
tenebaris. **S**i in festis specie
liter ab ecclesia obfuarum preceptis aut alias/
per tristitiam negligentiam vanitatem aut ocium/
ecclesiasticum officium predicatores et sermones
audire contempsisti. **S**i excessum temporis diebus
prosertim festiuis in vobis aut factis ociofili

uniliter consumpsisti. aut ecclesiasticum officium/
sermonibus garruliturbasti. **S**i idem presertim
tempus excessiue dormiendo in lecto tuo demo-
rando vel aliter male occupasti. **S**i per ne-
ligentiam aut incuriam sanctas habere meditatio-
nes morum iudiciorum et beneficiorum dei erga te
pretermisisti. **S**i per benefactoribus tuis. vi-
uis et defunctis. preces fundere neglexisti.
Si commissorum tuo regimini et cure non recte
solicite extitisti. **S**i negligenter de peccatis con-
tritus es aut confessus. vel ante confessionem cir-
ca peccata tua premeditationibus habere noluisse.
Si peccatorum tuorum oblitus es. vel iniunctam pe-
nitentiam minus debite profecisti. **S**i quilibet vo-
tuel premissa infringendo transgressus es. et
attendat modus. **S**i denique preceptorum ec-
clesie fuisti transgressor. ut si publicam eucha-
ristie sumptus. vel aliorum sacrorum susceptus
distulisti. **S**i non recte ipsa sacra recepisti
ut si non premissa debita integrali confessione.

Circa peccatum lu

I morosas cogitationes (curie
circa carnalem actum cum placen-
tia et delectatione nociua. in cor-
de tenuisti. **S**i cogitationibus
talibus carnalibus vel aspectibus aut verbis aut
signis aliquibus motus carnis excitasti. nec
eide sufficienter restitisti. **S**i habet peccati occa-
siones non fugisti. aut quod deterius est eisdem pro-
curasti. **S**i per tales tentationes vel motus
in luxuriosum sensum cecidisti. affecta-
do exteri operum si posses vel auderes proficere.
Si attractum aliquem in honestum. vel puri-
tatem in membris pudendis exercuisti. ex quo car-
nalis delectatio secuta sit. et modus dilige-
ter aduertat. **S**i talium peccatorum erga alios
causa vel ruine occasio fueris. vobis. oculis.
amplexibus aut alijs signis. vel forte pictu-
ris et figuratibus inhonestis. **S**i dormi-
endo habet carnalem delectationem vel pollutum
incurristi. **S**i cum alia persona carnalem comi-
tationem incidisti. Et attendat cuius gradus vel
conditio foret persona. aut vxorata alteri
aut virgo. si genere propter. et in quo gradu si
sermonialis religiosa. aut in sacris ordi-
bus constituta. si tibi consensit aut ei violentiam
intulisti. si denique eiusdem tecum seculo aut
alterius erat. et exprimat modus. **S**i luru-
rie peccatum ope consummasti alio ordine quam
natura dictauerit. **S**i in matrimonium legitimum
in honestate non obfuaris. ratione operis in se.
vel circumstantiarum. que magis in confessione

certis sunt interrogationibus cognoscende
quibus verbis vel scripturis quibuslibet in pub
lico referande. **S**i diebus festiuis mino
ribus aut minus solēnibus talia pecca
ta perpetrasti. aut forsan in sacratis locis.

Si abortiuū procreasti. aut fetū ex utero
nasci impedisti. aut ob stricturā vestimen
torū. aut per agitatioem corpis immodera
tam vel choreis vel alijs pluribus iusuratio
ribus modis. **S**i dissolutis et inhone
stis aspectibus et choreis aut gestibus inco
positis. vel innata pulcritudine. aut fūco
mendaciter colorata. vel denique vestimē
tis supfluis. alios ad malū allicere volui
sti aut te occupasti ab eisdem affectari. **S**i
tibi inrimonialiter conuicte persone. carna
lis copule debitū. infirmitate aut alio le
gitimo impedimēto cessante. denegasti.

Circa peccatū gu

Ieiunia. ab ecclia obser
uari mādata. transgressus es. ces
sante infirmitate. impotētia vel
alia rōnabili causa. **S**i ex ni
mia cibi vel potus sumptioe. ebrietatem
luxuriā dissensiones aut corpis infirmi
tate incurristi. **S**i ob eandē eam. studii
um laborē merationē vel aliud opus ad
quod agendū tenebaris. omisisti. **S**i p
nimios sumptus in potibus et cibis. te vel
tuos heredes. indigere aut mendicare co
egisti. **S**i denique nimis auide. aut abū
danter. cibū sumpsisti. vel delicata feru
la curiose perpetrasti. aut horā comedēdi p
uenisti. sic quod ex hoc preceptū aliqd dei vel
ecclie solueres vel grande aliqd corpis in
comodū sequerēs. **P**er hec autē omnia quod
de septē peccatis mortalibus iam explicata sunt
potest homo cognoscere quibus modis quod
sensu exteriori ministerio. contra decē
legis precepta. contra misericordie opa. et duo
decim nostre fidei articulos. deliquit. ut
nō sit opus. hec posteriora prioribus adde
re. nisi quis enumeratis prioribus specia
liora et particulariora adiungere voluerit.

Plenariū autem precedentium
intellectū. ut agnoscat qua
liter rite sit faciēda confessio no
tanda sunt aliqua. **P**rimo quod
de comuni regula est. et ecclie precepto. te
netur quilibet ad minus semel in anno cir
ca pascha. peccata sua profiteri. cum etiam
eucharistia aut aliud sacramētū suscipere

intendit. tunc etiā cum mortis imminet
piculum. **C**um preterea ipse qui peccatē ab
soluere potest. adest. cuius presentia nūquā
posterū haberi formidat. quibus sepius co
fiteri proficit. quater videlicet annuati. vel me
sibus singulis. aut quolibet solenni festo
iuxta persone facultatē et statū. **S**ecundo
quod confessio in loco patenti vel publico fie
ri debet. ne occasione secreti loci et preter
deuotionis. impellat diabolus ad malas co
gitationes. et iniqua verba vel opa. nunquā
etiā confessor confitētis vultū aspiciat.

Tertio quod multa sunt crimina. a quibus
peccatorē sacerdos simplex absolueri nō
potest. nisi penitentiarius fuerit. aut a pla
to superiori prātem accepit. **Q**uēadmodū
foralegiū. quod aliquis per abusum sacrati
rez committit. aut ex alijs rebus friuole ca
querit que nō est causa intēti effectus. quod p
res sacras committit. sacrilegiū quod est fur
tum rei sacre vel intra locū sacri. **S**imo
nia. **H**eresis. ceteraque crimina quibus eo fa
cto excoicatiois sententiā incurrit delin
quens. homicidiū. percussio patris aut ma
tris. pueri in iudicio publico commissum
adulteriū signatē notoriū. mulier rapta
violētus. defloratio virginū. concupis
tio sanctimonialiū. et incestus cū consan
guineis intra quartū gradum. voroz fra
ctio. oppressio puuloz infantū ob negli
gentē custodiā. peccatū item turpissimū
et abominabile quod contra naturā dicitur.
siue in propria persona per mollicie pepera
tū sit. siue in alio commissum qui eiusdē se
xus existit. vel in persona alterius sexus si fiat
in alijs membris quibus natura ad generatōem
deputauerit. vel si denique in alia specie ad
missum sit. **T**alia namque crimina grauiora
sunt quibus sit elus carnū in sacrosancto die
veneris. vnde et de eis tenet peccator. ex
presse confiteri. sub pena eterne damnatio
nis. **Q**uarto quod persona confitens debet ha
bere voluntariū propositū omnia peccata sua in
xtra vires integraliter explicandi. et ad in
rogata veritatē sine mendacio respondere
nec ad sui excusatōem quicquid celare. **N**e
celare etiā debet peccatū alterius. nisi fortas
sis aliter suū peccatū reuelare non possit
vel nisi personam talē ad suū comodū spi
rituale confessor detegeret absque iudicio
cuiuscūque. **E**t si prelati superior vel peni
tentiarius nō singula peccata confitentis inte

graliter sed solos casus reſuatos audire
voluerit reſeruet pctōr alia delicta mino-
ri ſacerdoti poteſtatē ſup his habēdi con-
ſitenda. Quinto q̄ nullus iniunctā pe-
nitentiā recipere debz/ niſi quā p̄ficere vo-
luerit. quā et celare tenet vna cū alijs a cō-
feſſore. platis/ aut interrogat/ niſi forſan
quod abſit idē cōfeſſor conſitentē verbis
aliquibz ad malum inducere vellet. Se-
xto q̄ ſi grande quid alicui reſtituēdū ſit.
et is ignoret cui debet reſtitui. vel etiam ſi
votozū cōmutatio aut relaxatio faciēda
ſit. cōſulatur prelat⁹ ſupior vel alius hoz
poteſtatē habēs/ non tñ ſacerdos inferior.
Septimo q̄ ſup pctis in generali ſu-
pius muneratis/ ſi casus ſpeciales occur-
rant/ vel numer⁹ delictoz. tenet hoc cōfi-
tens explicare. tñc preſertim quādo p̄ticu-
laritas casus vel numerus/ ſpecialeſ ha-
beret annexā maliciā mortālē. vt cū q̄s
decem francos abſtulit pappi/ vxorē et fi-
lios habēti/ vel in loco ſacro grauius pec-
catū eſt q̄ furtū p̄ciſe in generali cōmi-
ſiſſe. Et pariformiter in alijs caſibus/ p̄ti-
cularitas exprimitur. put conſitēs meni-
nerit ſm beneplacitū cōfeſſoris. omiſſis
circūſtātijs alijs ad peccati grauitatē im-
p̄inentibz. Octauo q̄ ſi p̄ſona cōſitēs
in peccādū p̄poſito p̄ſeuerat/ vel de nouo
peccatū iterare diſpoſuit. aut q̄ ablatum
alteri/ ſm facultatē ſuam nō vult dimitte-
re vel reſtituere. aut q̄ a carnali pctō luxu-
rie reſuſat abſtinere. vel q̄ nocēdi iniquū
p̄poſitū retinet. nullus hanc p̄ſonā a pec-
catis conſeſſis poteſt aut debz abſoluere.
quāq̄ tali p̄ſone ſalubriter cōſulatur vt bo-
na q̄ poterit interi p̄ficiat quatin⁹ eā de-
in viam rectā dignet illustrare. Nono
notet q̄ pctm̄ quodlibet tāto peius ac de-
terius eſt. quāto pluribz intulit nocumē-
tum. Propterea ſi quis fuerit alteri ruine
cauſa et occaſio. vt innocētes p̄fertim iu-
uēnes aut puellas ſuo cōſilio. horratu vſ
alio quouis modo ſolicitādo ad peccatū
agar hui⁹ rei diſtictā penitentiā. et p̄curet
deceptorū a ſe correctōem. aut emēdatio-
nem. totis viribz procurādo et p̄ ſe et alios
eos ad viā veritatis et ſanā doctrinā redu-
cendo. In hoc enī cōſiſtit portio p̄cipa-
lis ſue ſatiſfactōis et penitentie. Decio
q̄ ſi quis poſt cōſcientie ſue examinatioz
diligentē. ipe peccatoz quozundā etiam
mortaliū a ſe cōmiſſoz nō reminiscatur.

tunc p̄ ſolam generalē conſeſſionē de ip-
ſis abſq̄ alia ſpeciali ſaluabit. ſi tamē ea
prius oblita/ poſtmodū ad memoriā re-
dicunt/ ea ſpecialiter certis tempe et loco
cōfiteri tenet. Quia in re piculoſum eſt cō-
miſſozū a ſe delictozū mortaliū/ per negli-
gentiā atq̄ deſidiā immemorē fieri.

Absolutio.

Item abſolutio ſufficiens et
reſiſta pro pctō de quibz p̄feſ-
ſor intēdit et poteſt abſoluere/
cōfiterē Ego abſoluo te a pec-
catis tuis In noīe patris et filij et ſpūſſan-
cti. Amē. Eſt cōfeſſio ſiat de excōicatioe
tantūmodo. dicat ſic. Ego abſoluo te ab
excōicatione tua. In noīe patris et filij et
ſpūſſcti. Amē. Eſt cū hoc ſiat abſolutio
de peccato p̄pter quod lata eſt excōicatio/
vel de alijs/ addatur forma prior. Bidditō
nes quedā alie conditōnales aut inuolu-
te/ tutius dimittitur.

Tertia pars huius

Opusculi de ſcientia mortis.
Veraces fidelesq̄ amici cu-
ſpici egroti/ curam diligentē
agant/ pro ipſius vita corpali
fragili et defectibili conſeruāda. exigunt
a nobis multo fortius deus et charitas p̄
ſalute ſua ſpirituāli ſolicitudinē gerere
ſpecialeſ. In hac enim extrema mortis
neceſſitate/ fidelis probat amicus. Quip-
pe nullum eſt opus miſericordie maius
ſiue cōmodioſius. quod et tanti apud de-
um meriti et amplioris frequēter eſtima-
tur/ quē admodum p̄ſone noſtri ſaluato-
ris Jeſu chriſti ſi in terris nobiſcū dege-
ret/ impenſum ſeruitium corpale. Quam
obrem cura fuit preſenti ſcripto cōpone-
re breuem quēdam exhortatōis modū
habendū circa eos qui ſunt in mortis ar-
ticulo cōſtituti. valētem etiā generaliter
om̄ibus catholicis ad artem et noticiā
bene moriendi cōquirendam. Conti-
net autē hoc opusculum breue/ quatuor
particulas. ſcilicet exhortatōes. interro-
gatōes. oratōes. et obſeruatōes

Prima pars cōtinet quatuor ex-
hortatōes. Prima eſt.

Dice dilecte aut dilecta. ſidera
nos oēs ſbiectos eē potēti manū

A 5

Opusculū Tripertitū

dei et ipsius voluntati. oēs nos cuiuscunq3
conditōnis aut status/ reges/ principes/
diuites/ et paupes/ mortis tributū solue/
re necesse est/ venim⁹ in mūdū pegrinoꝝ
more. vt ex eo trāseam⁹. nō vt māsiōē in
eo stabiliam⁹. q̄n potius vt hic bene et me
ritozie viuētes et deo seruiētes/ horribiles
infernī penas euitem⁹. et gloriā eternā ha
beam⁹. **R**ecognosce diligent cū gratia/
rūactōne/ a deo tibi cōcessā bñficia. q̄ ti
bi etiā in hac extrema hora/ sui cognitio/
nē dederit. nec te morte subita preoccupa
uerit. grās p̄ his et alijs in numeris donis
nūc eidē refer. ad suā infinitā misericordi
am cōfugiens. et decōmissis a te criminib⁹
veniā humiliter p̄scens. **S**olicite co
gita te in via tua plurima delicta p̄petras
se quib⁹ penā ferre meruisti. vñ et hui⁹ ifir
mitatis. et mortis penas patiēter tolerare
debes. rogans deū vt p̄ntis doloris/ acer
bitas/ remissionē opet̄ pctōꝝ. et purgato
riū horribilis cruciat⁹/ in hanc afflictōem
tuam/ p̄ suā misericordiā cōmutet. **T**ole
rabilis est nāq3 hic p̄ntialiter q̄ in futuro
puniri. **S**i sic corde cōtrito/ paties penā
necessariā tanq̄s voluntariā seres/ et oēm
penā et culpā remittet deus. certusq3 padī
sum introibis. Alioq̄n p̄ impatiētā/ eter
nā penā et dānationē incurres. **S**uper
oīa in hac extrema hora cōstitutus/ me
ditare circa tuā spūalem salutē. nūc q̄ enī
fortassis in futurū hui⁹ meditatōis occur
ret opportunitas. oēm aliā sollicitudinē/
et rerū terrenarū curā relinque. q̄s relinq̄
necesse est q̄ etiam nec ab inferni p̄cipitio
corruentē eripe valent. Plena fide te deo
cōmitte. et ei q̄ oipotens bon⁹ et sapiēs est
te et tuā et tuozū regenda p̄be. Oēm p̄teꝝ
cogitarum tuū in eum dirige. astantes so
lummodo et sup̄stitos rogans. vt pro salu
te tua deū precibus exorent.

Secūda particula

sec h3 interrogatōnes.

Dilecte aut dilecta **D**eus tu mori
et viuere in soliditate fidei p̄p̄ia
ne respectu dei et dñi nostri **J**e
su xpi/ tanq̄s verus fidelis et obediēs sc̄e
matri ecclesie filius. **R**ūdeat volo. **P**e
tis a deo veniā pctōꝝ tuozū/ cōmissozū
et omissozū. q̄ cōtra eiusdē amorē. maiesta
tē. atq3 bonitatē fecisti. **N**ec eū put debe
bas honorasti. **R**ūdeat peto. **D**ebes

ne sincerū p̄positū et explicitā voluntatē
vitā tuā in meli⁹ cōmutare atq3 corrigere
si vitā comes sup̄fuerit. Rogas etiā deū/
vt tibi grām p̄stet hoc p̄positū cōtinuādū
verāq3 cōtritionē hūidū. **E**s tu cōsciūs
tibi ipsi/ alicui⁹ pcti mortali vel criminis/
de quo nō sis cōfessus. **O**pras ne etiā cor
tuū illuminari/ ad obliuorū criminū si que
sint/ habendā noticiā. etsi tu libetē cōfi
tereris ea. **D**eus ablata p̄ te/ restitui inte
graliter/ quātū ad id teneris/ iura tuarū
facultatū valorē. etiā vsq3 ad oīm bonozū
tuozum cessionē et renūciatōē. vbi alias
satisfactio fieri nō valeret. et corā deo et ho
minib⁹ veniā in iure petis. **I**ndulges
et corde oib⁹ q̄ tibi nocumētū intulerūt/
ob veneratiōem et amorē dñi nostri **J**esu
xpi a quo et veniā speras. **P**etis similiter
indulgeri tibi et remitti ab his q̄s verbis
aut factis lesisti. **A**d has oēs p̄missas in
terrogatōes/ affirmatiue r̄deat. volo.

Tertia particula

Pbreues misirat oratōnes.
Rumo dicat infirmus ex corde
deum orās. **D**eus me p̄ssime
me pater. miserere mei. **D**e me
us p̄ssime pater. **I**n manus tuas com
mendo spiritū meū. **P**ater misericordiā
rum/ misericordiā fac huic paup̄cule cre
ature tue **A**d iuuā me nūc etiam in hac el
tima necessitate. **S**uccurre dñe iam ani
me egenti et desolate. vt non a malignis
spiritib⁹ captiue. et a canibus infernali
bus deuozet. **D**ulcissime **J**esu ob ho
nozem et virtutē tue benedictissime passi
onis/ iube me recipi intra numerū electo
rum tuozū. **S**aluator meus et redemptor
meus. reddo me totū tibi/ nō me renuas/
ad te venio/ nō me repellas. **D**omine pa
disuz tuū postulo. nō ob valorē meoz me
ritozū sed in virtute et efficacia tue bene
dictissime passionis p̄ quā me miserū re
dimere voluisti/ mibi paradīsum precio
tui sanguinis emere dignatus es. ipsum
mibi conferre festina. propter quem nec
tue diuinit̄/ aut potentia minuet. nec ip
se paradīsus angustior aut minor inue
nietur. **S**alutē postmodū beatissimaz
virginem **M**ariam dicens. **R**egina celo
rū. mater misericordie. cōfugiū peccato
rū reconcilia me vñigenito filio tuo. eius

dementiā p me indigno pctōre interpel-
la. vt ob amorē sui/ mea remittat crimia/
pducens in gloriā suā. ¶ Angelos debic
precibz inuiter inq̄ens. Spūs celoz/ an-
geli beatissimi/ assistite q̄so mibi migrāti
ex hoc seculo z potēter eripite me ab oibz
aduersarioz insidijs. z aiām meā in v̄m
pfortiū assumite. Tu p̄cipue angele bone
custos meus. ¶ Post hec inq̄rat ab infir-
mo/ cui sanctorz vel sanctaz/ magis deuo-
tus extiterit/ vt illi precē offerat dicendo.
O gloriosissime sancte vel sancta/ singla-
rē in te dū viuerē/ spem z p̄fidentia repo-
sui/ succurre nūc mibi in hoc extremo ne-
cessitatis articulo laborāti. nūc antior su-
pra modū tempus nūc instat z hora. iam
in adiutorium meū intende.

Quarta pars quas

dam obseruatōes edoet. vt sciat q̄lis pre-
dictoz vsus habēdus sit.

Patens/ non dū eucharistiā
aut extremā v̄nctionē suscepit.
interrogat an eadē facta deuo-
te patens ē recipere. ¶ Si etiā sup̄ interroga-
tiōibz p̄missis/ verisimilr appareāt m̄sioes
patiēti nō vsq̄ q̄q̄ sufficētes existerē. re-
mediū apponat q̄tū id cōmodū fieri po-
terit. vel p̄ m̄stratōz factoz p̄fessōis. eu-
charistiē. aut extreme v̄nctōis. vel eidem
maifestādo piculū qd̄ incurrit/ nō plene
satisfaciēdo peritōibz/ sup̄ fide sua z salu-
te conscie platis. ¶ Donec vt decedat tan-
quā ver⁹ z fidelis xp̄ian⁹. ¶ Attēdat si isir-
m⁹ ipse/ excōicatiois vinculo astrict⁹ tenea-
tur. z p̄pterea summittat se totis viribz or-
diatōi scē m̄fis ecclie vt absoluat. Si
moriatur/ plitū t̄pis spaciū. ad suā recolle-
ctiōz bēat. nec morte festina pueniat/ legē
de forēt corā eo ab astātibz/ historie z orō-
nes deuote. in q̄bz sanus z viuēs apli⁹ de-
lectabat. vel recensenda eēt d̄ina p̄cepta
vt p̄fundi⁹ meditef siqd̄ aduersus ea ne-
gligēter oblitū deliq̄rit. vel silis corā eo ī-
structio reticet. ¶ Si patiēs vsū loq̄n-
di pdiderit/ t̄n sanāz integrā noticiam
ad interrogatōes sibi factas vel orōes co-
rā eo recitatas/ signo aliq̄ exteriori vel so-
lo cordis p̄sensu r̄hdeat. hoc ei sufficit ad
salutē. ¶ P̄ntet infirmo/ imago crucifixi
vel alteri sc̄i quē sanus z incolumis/ spe-
cialitery venerabat. ¶ Si nō oia p̄missa di-
ci b̄cūitas sinat/ p̄ponēde sunt orōes. il-

la p̄fertim que saluatori nostro Iesu xp̄o
dirigit. ¶ Nullatenus aut minime si fieri
possit/ moriēti amici carnales. vxoz/ libe-
ri/ vel diuitie/ ad memoriā reducant. nisi
inq̄stū id exigit patiēti/ spūalis sanitas
et dū alias cōueniēter omitti neq̄t. ¶ Nō
detur infirmo nimia spes corporalis salutis
consequēde. ingerat potius eidē/ p̄ria mo-
nitio sup̄ius explicata. Sepe nāq̄ p̄v̄nā
talē inanē z falsam cōsolatōem/ z incertā
sanitatis corp̄ee confidētiā/ certā icurrit
hō dānatōnē. Quinimo hortādus est pa-
tiēti vt p̄ cōtritōem. z p̄fessionē/ aīe sani-
tatē procuret. q̄ z ad salutem corporis (si
sibi fuerit expediēs) valere poterit. z inde
securior atq̄ q̄terior erit. ¶ Quia vero fre-
q̄nter corporalis infirmitas/ ex aīe languo-
re or̄tū h̄z/ papa p̄ exp̄ssam decretalē cui-
bet medico corp̄is/ districte p̄cipit. ne cui
q̄ egroto/ corporeā p̄ferat medicinā p̄i-
q̄ de spūalis medici cōfessoris sc̄z req̄si-
tione/ eundē monuerit. ¶ Hinc expediēs vi-
deret. vt in q̄buslibet paup̄ez hospitali-
bus/ vel domibz dei/ statuto firmaret. ne
q̄s ibidē eger suscipi posset/ q̄ nō p̄rio in-
gressus die/ cōfessionē faceret/ vel idoneo
sacerdoti ad hoc ip̄m deputato/ patens cō-
fiteri se cōtinuo p̄ntaret. sicut ī domo dei
parisius/ laudabiliter obseruatur.

Opusculum tripartitum finit.

Tractatum sequen

tem de differētia peccatoz venialiu⁹ z mor-
talium/ edidit Idem xp̄ianissim⁹ doctor.
dñs Johānes de gerson/ pro quarundā
p̄sonaz laicaz simpliciu⁹ eruditōe/ in idi-
omate p̄prio sc̄z lingua gallica. S̄z p̄ alio-
rum eruditōe/ alius quidā/ ip̄m translu-
lit a gallico in latinum.

Incipiunt Rubricę

cōsiderationū tractatus sequentis.
i. ¶ Declaratio generalis quid est pec-
catum mortale aut veniale.
ii. ¶ Quomodo in omnibus peccatis re-
pire potest peccatū tantūmodo veniale.
iii. ¶ Quādo vana gloria/ est pctm̄ mor-
tale aut veniale. ¶ Veniale
iiii. ¶ Quā sup̄bia est pctm̄ mortale aut ve-
v. ¶ Quā iudicare/ est pctm̄. z quale.